

Sibianul care a repertoriat sute de troițe: Fiecare este o rugă

De sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci am discutat cu dr. Adrian Stoia, sibianul care a repertoriat troițele din Mărginimea Sibiului. Și nu au fost puține, peste 400 la număr. Ne-a vorbit despre semnificația lor, despre tipologia troițelor, dar și despre proiectele viitoare.

„Simbol de credință, dar în același timp mediator între cer și pământ, troițele rămân și astăzi o prezență constantă în satele românești. Fiecare troiță este o rugă”, ne-a spus cercetătorul despre acest tip de monumente ecleziale.

Troițele sunt așezate în diferite locuri cu semnificații simbolice, acolo unde se considera că este nevoie de binecuvântarea lui Dumnezeu. „La margine de hotar, la răscruce de drumuri, la intrarea în localitate, în apropierea unui izvor sau a unui pod, la drumul care se învecinează cu teritoriul agricol al așezării, într-un punct vizibil din localitate – cum ar fi o înălțime aflată în localitate sau în apropierea ei, așa cum este cazul troițelor monument închinat eroilor-, adică oriunde tradiția populară a considerat necesară pavăza protectoare a divinității”, a explicat Adrian Stoia.

Unele au fost construite pentru a delimita un teritoriu, a precizat sibianul, oferind

ca exemplu troița de la Rășinari care a fost amplasată atât pentru a proteja localitatea, dar și pentru a fi un semn pentru autoritatea de la Sibiu, în trecut.

„Să nu uităm Rășinariul a fost numit satul orașului de sașii Sibiului; de acolo proveneau majoritatea bunurilor și ca un semn că acolo este hotarul satului, să nu își extindă orașul autoritatea asupra Rășinariului, a fost amplasată o troiță.

Troițele au forme diferite. În Mărginimea Sibiului, cele mai răspândite sunt cele de tip capelă. „Adică cele construite din piatră sau din cărămidă în forma unei capele, în interior fiind așezată crucea. Majoritatea troițelor mai noi sunt simple cruci din lemn sau metal protejate de un adăpost din lemn, cu un acoperiș în patru ape”, a precizat Adrian Stoia.

De regulă, troițele sunt reprezentate pe una dintre fețe cu imaginea Răstignirii, iar pe cealaltă față este pictată scena Botezului.

Practica ridicării de troițe este actuală, multe dintre monumentele inventariate de dr. Adrian Stoia sunt construite recent. „Din cele patru sute de troițe, treizeci - patruzeci sunt mai vechi, adică au fost construite în urmă cu două secole”, precizează cercetătorul.

Cea mai veche dintre troițele inventariate datează din secolul 17. „Cea de la Boița a fost construită, la începutul Mărginimii Sibiului, de un anume Grecu Stoica, probabil negustor, la anul 1640. Inscricția în grafie chirilică și latină, de pe fețele troiței, dezvăluie atât ctitorul cât și hramul, fiind dedicată Uspeniei (Adormirea Maicii Domnului - n.r.)”.

Dr. Adrian Stoia este autorul volumului „Troițele din Mărginimea Sibiului. Parte uitată a patrimoniului cultural sibian”, apărut la Editura Andreiana, în 2019. Cercetătorul intenționează să extindă proiectul. „Voi continua să repertorieze troițele în tot județul Sibiu. De asemenea, am propus unei autorități din sud-vestul țării să demarăm un proiect de genul acesta”.

Adrian Stoia

Adrian Stoia este muzeograf în cadrul Complexului Muzeal Național „ASTRA” din Sibiu. A studiat la Școala de Artă Sibiu, secția „Pictură”, este dublu licențiat în istorie și științe socio-umane, în cadrul Universității Lucian Blaga din Sibiu.

Lucrarea de doctorat a fost publicată anul trecut sub titlul: „Cultura materială reflectată în programele iconografice ale bisericilor din sudul Transilvaniei (secolele XIV-XVI)”

Lucrarea a fost elaborată sub îndrumarea profesorului Zeno-Karl Pinter de la Departamentul de Istorie, Patrimoniu și Teologie Protestantă din cadrul Facultății de Științe Socio-Umane a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu și cercetător științific I în cadrul ICSUS.

Volumul repertoriază elementele de cultură materială (arhitectură, iluminat, delimitarea spațiului exterior, monumente funerare, obiecte din traiul comun, obiecte de cult etc.) întâlnite în vechile picturi păstrate în locașurile de cult, și nu numai, din zona de sud a Transilvaniei din perioada secolelor XIV-XVI.

Foto credit: Facebook/Adrian Stoia

basilica.ro